

Overgang i Genhold til Loven af 8de April 1851, som deels er forberedt, deels er ifærd med at gennemføres. Med Hensyn til Frederiksgave er derimod Forholdet anderledes, som det er oplyst i Motiverne; der er Kongetienden allerede fastsat til en bestemt Størrelse, og Grunden, hvorfor man netop d'er vedligeholder denne og lader den følge med Frederiksgave, og ikke beholder den som noget Særligt for Statskassen, er oplyst i Motiverne, nemlig fordi det ikke er Hensigten, at Statskassen skal beholde saadanne Tiender. Grunden, hvorfor man ikke har afhændet Kirketienden, er nok som bekjendt; det har under tidligere Forhandlinger ogsaa været oplyst og fremgaaer af de Bilag, der have været meddeelte til Finantsloven; men de selv samme Grunde, som tale for, at det vilde være hensigtsmæssigt saasnart de Bausfeligheder, der forøvrigt stille sig ivelen, ere overvundne, at stille sig ved de Kirketiender, man har, de samme Grunde tale naturligviis ogsaa for at stille sig ved Kongetienden. Altsaa i ethvert Tilfælde maa jeg antage det for hensigtsmæssigt, naar man forøvrigt skal stille sig ved Frederiksgave, at man saa ogsaa stiller sig ved den dertil hørende Kongetiende; og dette kan kun skee paa en af 2 Maader, enten ved at overlade den til Øderne eller ogsaa at sælge den med Godset; nu er der i Motiverne anført, som det foreskommer mig, fyldestgjørende Grunde for, ikke at lade Tienden afløse tilligemed de øvrige Fæstefølgter ved Anvendelsen af Loven af 8de April 1851; der bliver saaledes kun tilbage at sælge den i Forbindelse med Hovedgaarden, og Grunden til, at man maa antage, at Hovedgaarden vil kunne udbringes til en større Værdi, naar man kan sælge den med disse Tiender, er, at Hovedgaardsbestoderne i Almindelighed lægge Vægt paa at erholde dem.

Udsærling: Jeg har dog forstaaet denne Sag rigtig, naar jeg antager, at naar disse inddrægne 100 Tdr. Land følge med Frederiksgave Hovedgaard, saa er det kun under den Betingelse, at de af den, som kjøbe Hovedgaarden, skal gøres til Fæsteskov? (Finantsministeren: Ja, naturligviis.). Men i saa Fald troer jeg ikke, at deres Værdi vil blive betalt høiere, end naar dette Jordsmøn følger

med Bønderstederne, selv naar man henholder sig til de Lettelser, som Loven giver ved Afhændelsen, og jeg er overbevist om, at naar Sagen blev stillet saaledes, at det, i det Dialekt blev Afhændelsen stete, blev gjort Bønderne klart, at Staten var berettiget til, ifølge denne Lov, at holde disse Jorder tilbage, saa vilde man af vedkommende Eier faae den fordeelsagtigste Priis, som der kunde gives for disse Jorder, og man vilde meget skade det hele Bøndergods der omkring, hvis man idetmindste ikke gjorde et saadant Forsøg. Hvad Skovholdene angaaer, da maa man vel lægge Mærke til, at ogsaa disse ville for vedkommende Besboere faae en forøget Værdi, naar de vide, at de kun ved at kjøbe disse Skovhold kunne komme til at beholde den Jord til Dyrkning, som de nu have. Saaledes maa Sagen stilles for dem, førend man bringer Salget til endelig Afgjørelse. Jeg troer, at man atter her maa holde fast ved, at jo mindre vi under nærværende Omstændigheder sælge i Forening med de allerede i Forveien store Hovedgaarde, desto større Tjeneste gjøre vi Landet i det Hele taget. Den Betragtning, som Mange forsøge at gøre gjældende, at der for Statskassen kommer Mere ud af at have Jorden samlet i større Eiendomme end fordeelt paa de mindre Bestodere, saaledes som det nu er hos Bønderne, troer jeg er fuldkommen feilagtig. Der vindes i Almindelighed ikke noget derved, og der saaes for seent og høstes for seent, og det er det, som er det almindelige paa de meget store Eiendomme; hvor derimod Bonden, efterhaanden som Høvet er affattet, er bleven mere fri Herre over sine egne Kræfter, der er han altid tidlig paafærde og til betimelig Tid færdig med sit Arbejde, fordi enhver Time er brugelig for ham og bliver brugt af ham, medens de Andre endnu ikke have ringet deres Klokke og samlet deres Folk. Jeg har kun bragt dette paa Dialekt, for at bede den ærede Minister at være forberedt paa at meddele det Udvalg, som jeg haaber vil blive nedsat, saa mange Oplysninger som muligt i denne Henseende. Naar den ærede Minister siger, at det er et almindeligt Ønske at kjøbe Tiender i Forening med Hovedgaarde, saa antager jeg dog, at dette almindelige Ønske kun har hadt en fornuftig Grund,